

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Одеська юридична академія»
ГО «Південно-український центр гендерних проблем»

**«СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ»**

**«MODERN POLITICAL PROCESSES: GLOBAL AND
NATIONAL DIMENSIONS»**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
6 – 7 березня 2025 р.

м. Одеса

УДК 323.2+327(043.2)

За загальною редакцією президента Національного університету «Одеська юридична академія», доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України **С.В. Ківалова**.

Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.) /за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2025. 224 с.

Modern political processes: global and national dimensions : proceedings of the 4th International scientific and practical internet conference (Odesa, March 6-7, 2025) / Ed. S.V. Kivalov. Odesa, 2025. 224 p.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Марко О. (Київ) Концепція «п'ятої влади» у цифрову епоху	74
Барасій В. (Одеса) Трансформаційні процеси у медіа-просторі: вплив на політичну комунікацію.....	79
Воробйов В. (Одеса) Процес трансформації політичного представництва в умовах цифровізації суспільства	83
Махия С. (Київ) Штучний інтелект у глобалізаційних політичних процесах: переваги та ризики	87
Капсамун О. (Одеса) Стратегічні ризики проксі-війн в сучасному геополітичному протистоянні	92
Кропивко В. (Одеса) Комунікативні технології: від «інженерії згоди» до інтерактивного формування громадської думки	95
Чигідін В. (Одеса) Демократичне політичне представництво в муніципальних інституціях: баланс інтересів	99
Шевчук А. (Житомир) Постправда як чинник виборчого процесу: на прикладі президентських виборів в США 2024 року	103
Насарая А. (Одеса) Публічне адміністрування цифровізації портової діяльності в Україні	108
Галета Я. (Одеса) Суверенні права держави у системі багаторівневого управління морською діяльністю	114
Криворученко М. (Одеса) Цифровізація морської галузі: тенденції у сфері підготовки та дипломування моряків	119
Барановська В. (Одеса) Екологізація морської та портової діяльності: провідні глобальні ініціативи та правовий базис	123
Сушко А., Виговська В. (Одеса) Особливості демократичного транзиту в молдові	128
Возненко Л. (Одеса) Впровадження європейських стандартів у модель місцевого самоврядування в Україні	134
Проноза І., Піскун К. (Одеса) Вплив кібервійни на процес євроінтеграції: аналіз глобальних кейсів.....	138

ІІІ СЕКЦІЯ: ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ТА СОЦІОКУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА: МОДЕЛІ, МЕХАНІЗМИ, ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Rostetska S. (University of Nottingham (UK)) Vulnerability of migrants: from violence to modern slavery	142
Явір В. (Київ) Деколонізація в Україні: сучасний стан та перспективи	145
Кормич Л. (Одеса) Імідж влади як об'єкт в когнітивній війні	150
Голденштейн К. (Київ) Визначальні складові політики пам'яті	155

Інна Проноза, кандидат політичних наук, доцент,

Катерина Піскун, здобувачка,

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Вплив кібервійни на процес євроінтеграції: аналіз глобальних кейсів

Кібервійна стала новим полем битви в сучасних міжнародних відносинах, що безпосередньо впливає на безпекову ситуацію як окремих країн, так і цілих регіонів. В контексті процесів євроінтеграції, що передбачають інтеграцію країн-кандидатів до інституцій Європейського Союзу, кібервійна набуває особливого значення через потенційні загрози інформаційній безпеці, економіці, а також політичній стабільності держав. Для країн, що прагнуть стати частиною європейської спільноти, включення в мережу загальноєвропейських кібербезпекових систем є не тільки політичним пріоритетом, а й необхідною умовою для стабільного розвитку.

Одним з найбільш вразливих аспектів кібервійни є можливість втручання у внутрішні політичні процеси, особливо в тих країнах, які знаходяться на етапі активної євроінтеграції. Такі втручання можуть бути спрямовані на дискредитацію керівних структур, розповсюдження дезінформації, підбурення соціальної нестабільності та посилення антивладних настроїв. Яскравим прикладом є Україна, яка після Революції Гідності 2014 року вступила на шлях активної євроінтеграції. Після цього країна зазнала численних кібернападів, більшість яких були спрямовані на підірив політичної стабільності та втручання у процеси державного управління. Відомим прикладом є атака на енергетичну систему України в грудні 2015 року, що призвела до відключення електроенергії у багатьох регіонах країни. Цей інцидент демонструє, як кібервійна може впливати на функціонування критично важливої інфраструктури, що в свою чергу ставить під загрозу стратегію євроінтеграції,

оскільки стабільність державних інституцій та функціонування економічних секторів є ключовими передумовами для вступу до ЄС (2, с. 7).

Ще одним важливим аспектом є використання кіберзброї для дестабілізації соціально-політичної ситуації в країнах, що прагнуть до європейської інтеграції. Наприклад, у випадку Грузії, яка з 2008 року взяла курс на євроатлантичну інтеграцію, спроби Росії перешкодити цим процесам включали численні кібератаки на урядові установи та ЗМІ. Кібератаки, що збіглися з військовою агресією, були спрямовані на поширення хаосу та дезінформації серед населення, що ускладнило процес координації євроінтеграційних реформ та послабило внутрішню підтримку європейського курсу країни.

У випадку країн Балтії, таких як Латвія, Литва та Естонія, які вже стали членами ЄС, кібератаки також використовуються для створення розколів в суспільстві та маніпуляцій громадською думкою. Відомий інцидент з Естонією у 2007 році, коли після перенесення радянського пам'ятника в Таллінні країна зазнала масованої кібератаки, наочно показує, як легко кібервійна може стати інструментом для впливу на внутрішню політику навіть в державах-членах ЄС. Хоча ці країни офіційно є частиною Європейського Союзу, їх кібербезпекові виклики не зникають, а, навпаки, стають ще актуальнішими, оскільки кібервійна дедалі більше використовується для маніпулювання політичними процесами та підриву національної безпеки.

Крім прямих атак на політичні та державні інституції, кібервійна має також довготривалі наслідки у вигляді підриву довіри до євроінтеграційних процесів в суспільстві. Наприклад, активна дезінформаційна кампанія з боку зовнішніх акторів, зокрема Росії, спрямована на дискредитацію Європейського Союзу в очах населення таких країн, як Молдова, Україна та Грузія. Вплив таких кампаній можна побачити у зростанні євроскептичних настроїв серед населення, що в свою чергу ускладнює політичний курс на євроінтеграцію та робить країну більш вразливою до зовнішніх втручань. Підтримка населення є ключовим елементом успіху євроінтеграції, і підрив цієї підтримки через

кібератаки та дезінформаційні операції створює довготривалу загрозу для успішного завершення цього процесу.

Інша складова кібервійни в контексті євроінтеграції полягає у впливі на економічну стабільність країн-кандидатів. Європейський Союз висуває високі вимоги до рівня економічного розвитку, ефективності державного управління та прозорості фінансових систем країн, які прагнуть до членства. Кібератаки на банківські системи, фінансові установи та економічну інфраструктуру можуть підірвати економічний розвиток країн-кандидатів, поставивши під сумнів їх спроможність виконувати євроінтеграційні вимоги. Наприклад, у випадку України, яка неодноразово стикалася з кібератаками на банківську систему, такі загрози мають серйозні наслідки для фінансової стабільності держави, що ускладнює виконання економічних реформ, необхідних для вступу до ЄС.

Європейський Союз усвідомлює масштаб кіберзагроз і активно розробляє стратегії кібербезпеки, які включають створення загальноєвропейських кіберцентрів, удосконалення національних систем кіберзахисту та гармонізацію законодавства країн-членів у цій сфері. Проте, для країн-кандидатів важливо не лише слідувати цим стратегіям, але й активно залучатися до створення власних кібербезпекових інституцій. Наприклад, Україна активно співпрацює з ЄС у сфері кібербезпеки, беручи участь у європейських програмах обміну досвідом та підвищення кіберстійкості. Такі заходи дозволяють країнам-кандидатам зміцнити свою здатність протидіяти кібератакам та підготуватися до вступу в кіберінфраструктуру Європейського Союзу (1).

Підсумовуючи, кібервійна стала невід'ємною частиною сучасних міжнародних відносин, яка значно впливає на процеси євроінтеграції. З прикладів України, Грузії та країн Балтії видно, що кібератаки можуть бути ефективним інструментом зовнішнього втручання в політичні, економічні та соціальні процеси країн, що прагнуть до членства в ЄС. Водночас, країни, які вже є частиною Євросоюзу, також не застраховані від кіберагресії, що підкреслює важливість міжнародного співробітництва у сфері кібербезпеки. Кіберзагрози стають дедалі складнішими та багатоаспектними, тому успішна

протидія їм вимагає комплексних заходів з боку як окремих держав, так і міжнародних організацій.

Список використаних джерел:

1. Етапи процесу євроінтеграції країн Балтії: досвід для України. <https://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/226606>
2. Європейська інтеграція. <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/>